

Інструкція № 5 **з безпеки життєдіяльності для учнів під час екскурсій та туристичних походів**

1. Загальні положення

1.1. Інструкція з безпеки під час екскурсій на всіх учасників навчально-виховного процесу під час проведення позакласних та позашкільних занять з виїздом за межі шкільної території, масових заходів, походів вихідного дня, туристичних зльотів перевезення організованих груп дітей.

1.2. Інструкція розроблена на основі державного нормативного акту про охорону праці ДНАОП 0.00-4.15-98 "Положення про розробку інструкцій з охорони праці", затвердженої наказом Держнаглядохоронпраці України від 29.01.98 № 9, Інструкції про порядок перевезення організованих груп дітей, затверджених Постановою КМ України №1 від 18.02.97.

1.3. Вимоги зазначеної інструкції є обов'язковими для виконання.

1.4. Відповідно до Правил безпеки, під час проведення екскурсій учні та залучені працівники проходять інструктаж із безпеки, надання першої / долікарської / допомоги при характерних ушкодженнях, який проводить спеціаліст служби охорони праці (керівник) перед початком заходу і реєструється в журналі.

1.5. По даній інструкції учень (працівник) інструктується перед початком екскурсії (первинний інструктаж), а потім при нових заходах (цільовий інструктаж).

Результати інструктажу заносяться в "Журнал реєстрації інструктажів з питань охорони праці", в журналі після проходження інструктажу повинні бути підписи інструктуючого та працівника.

1.6. В разі пошкодження здоров'я працівника з вини власника, він (працівник) має право на відшкодування заподіяної йому шкоди.

1.7. За невиконання даної інструкції працівник несе дисциплінарну, матеріальну, адміністративну та кримінальну відповідальність.

1.8. До екскурсії допускаються особи, які пройшли вступний інструктаж з охорони праці, інструктаж на робочому місці та інструктаж по пожежній безпеці.

1.9. Працівник повинен:

1.9.1. Виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку.

1.9.2. Користуватися спецодягом та засобами індивідуального захисту.

1.9.3. Виконувати тільки ту роботу, яка доручена керівником робіт та по якій проінструктований.

1.9.4. Не виконувати вказівок, які суперечать правилам охорони праці.

1.9.5. Не допускати в робочу зону сторінних осіб.

1.9.6. Пам'ятати про особисту відповідальність за виконання правил охорони праці та відповідальності за товаришів по роботі.

1.9.7. Вміти надавати першу медичну допомогу при нещасних випадках.

1.9.8. Вміти користуватися первинними засобами пожежогасіння.

2.Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Вирушаючи на екскурсію, одягайте одяг, що відповідає сезону та погоді, на ноги взувайте міцне взуття, панчохи та шкарпетки.

2.2. Візьміть з собою питну воду у фляжці або пляшці, щоб не пити з відкритих водоймищ.

2.3. Під час перебування у транспорті дотримуйтесь порядку , займіть визначене вам місце.

2.4. Виходьте і заходьте в транспортний засіб згідно черговості , по одному. Посадка та висадка дозволяється тільки з посадочної площадки (тротуару , узбіччя) за умови , що це буде безпечно.

2.5. Дотримуйтесь правил дорожнього руху. На вас поширюються права і обов'язки пасажира.

2.6. Ознайомтесь з інформацією про розташування аварійних виходів , вогнегасника, аптечки, кнопки екстреної зупинки.

2.7. Зважте всі “за” і “проти” перед тим, як брати участь у масовому заході: стан здоров'я, витривалість, опірність організму тощо.

3.Вимоги безпеки під час виконання роботи

3.1. Починайте виконувати роботу лише з дозволу відповідної посадової особи або визначену колом ваших посадових обов'язків.

3.2. Ретельно обстежте ту ділянку природного оточення, куди будуть виведені діти, виберіть місця, де немає небезпеки нападу хижаків, отруйних тварин, де немає трясовини, відсутні працюючі механізми.

3.3. Після прибуття на місце екскурсії проведіть другу перекличку.

3.4. Постійно перевіряйте стан взуття та одягу дітей, щоб захистити їх від механічних пошкоджень, укусів.

Категорично заборонено знімати взуття і ходити босоніж, заходити у водойми з різною метою без дозволу керівника.

3.5. Переконайтесь, що всі учасники знають і виконують правила безпеки праці та відпочинку. При їх порушенні негайно приймайте заходи впливу.

3.6. Забороняється розпалювати багаття у не відведених для цього місцях.

3.7. Постійно тримайте біля себе укомплектовану похідну аптечку першої допомоги.

3.8. Не пробуйте жодної із зібраних рослин на смак. Уникайте контакту з тваринами.

3.9. В разі будь-якої травми, отруєння, поганого самопочуття звертайтеся до вчителя.

4.Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Прибирання робочих місць, місць відпочинку виконуйте по завершенні роботи або привалу.

4.2. Перед відправленням у зворотній шлях проведіть третю перекличку.

4.3. Забезпечте організоване повернення колоною (або транспортним засобом) учасників заходу.

Під час руху заборонено виходити з колони, висовуватись з вікон, сидати і висаджуватися з транспортного засобу під час руху, викидати сміття та інші предмети

по ходу руху або з вікон.

4.4. Після прибуття на місце – проведіть четверту перекличку. Повідомте керівника про прибуття (затримку в дорозі).

5. Вимоги безпеки в екстремальних ситуаціях

5.1. В разі травмування (поранення, опіків тощо) або поганого самопочуття повідомте вчителя (чергового адміністратора).

5.2. У разі виникнення пожежі необхідно:

- вивести учнів (персонал) з приміщення, території загоряння;
- повідомити пожежну охорону за телефоном 101 (або посильним);
- приступити до ліквідації осередку вогню, при цьому легкозаймисті та горючі рідини і електропроводку слід гасити піском, вогнетривким покривалом, порошковим вогнегасником; знеструмлену електропроводку можна гасити водою або будь-якими наявними вогнегасниками.

5.3. В разі виникнення аварійної ситуації слід негайно припинити роботу (відпочинок), якщо робота виконувалась електроспоживачами, відключити їх від електромережі, повідомити про те, що сталося керівника робіт.

5.4. Якщо є потерпілі надавати їм першу медичну допомогу; при необхідності викликати "швидку допомогу".

5.5. Надання першої медичної допомоги.

5.5.1. Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

При ураженні електричним струмом необхідно негайно звільнити потерпілого від дії електричного струму, відключивши електроустановку від джерела живлення, а при неможливості відключення - відтягнути його від струмоведучих частин за одяг або застосувавши підручний ізоляційний матеріал.

При відсутності у потерпілого дихання і пульсу необхідно робити йому штучне дихання і непрямий масаж серця, звернути увагу на зіниці. Розширені зіниці свідчать про різке погіршення кровообігу мозку. При такому стані необхідно негайно приступити до оживлення потерпілого і викликати швидку медичну допомогу.

5.5.2. Перша допомога при пораненні.

Для надання першої допомоги при пораненні необхідно розкрити індивідуальний пакет, накласти стерильний перев'язочний матеріал, що міститься у ньому на рану і зав'язати її бинтом. Якщо індивідуального пакету якимось чином не буде, то для перев'язки необхідно використати чисту носову хустинку, чисту полотняну ганчірку. На те місце ганчірки, що приходиться безпосередньо на рану, бажано накапати декілька капель настойки йоду, щоб одержати пляму розміром більше рани, а після цього накласти ганчірку на рану. Особливо важливо застосовувати настойку йоду зазначеним чином при забруднених ранах.

5.5.3. Перша допомога при переломах, вивихах, ударах.

При переломах і вивихах кінцівок необхідно пошкоджену кінцівку укріпити шиною, фанерною пластинкою, палицею, картоном або іншим подібним предметом. Пошкоджену руку можна також підвесити за допомогою перев'язки або хустинки до шиї і прибинтувати до тулуба.

При передбачуваному переломі черепа(несвідомий стан після удару голови, кровотеча з вух або роту) необхідно прикласти до голови холодний предмет(грілку з льодом або снігом, чи холодною водою) або зробити холодну примочку.

При підозрюванні перелому хребта необхідно потерпілого покласти на дошку, не підіймаючи його, чи повернути потерпілого на живіт обличчям униз, наглядаю-

чи при цьому, щоб тулуб не перегинався з метою уникнення ушкодження спинного мозку.

При переломі ребер, ознакою якого є біль при диханні, кашлю, рухах, необхідно туго забинтувати груди чи стягнути їх рушником під час видиху.

5.5.4. Надання першої допомоги при опіках кислотами і лугами.

При попаданні кислоти або лугу на шкіру, ушкодженні ділянки необхідно промити цівкою води на протязі 15-20 хвилин, після цього пошкоджену кислотою поверхню обмити 5%-им розчином питної соди, а обпечену лугом - 3%-ним розчином борної кислоти або розчином оцтової кислоти.

При попаданні на слизову оболонку очей кислоти або лугу необхідно очі ретельно промити цівкою води протягом 15-20 хвилин, після цього промити 2%-ним розчином борної кислоти. При опіках порожнини рота лугом необхідно полоскати 3%-ним розчином питної соди. При попаданні кислоти в дихальні шляхи потрібно дихати розпиленням за допомогою пульверизатора 10%-ним розчином питної соди, при попаданні лугу – розпиленням 3%-ним розчином оцтової кислоти.

5.5.5. Надання першої допомоги при теплових опіках.

При опіках вогнем, парою, гарячими предметами, ні в якому разі не можна відкривати пузири, які утворюються, та перев'язувати опіки бинтом.

При опіках першого ступеня (почервоніння) обпечене місце обробляють ватою, змочену етиловим спиртом.

При опіках другого ступеня (пухирі) обпечене місце обробляють спиртом, 3%-ним марганцевим розчином або 5%-ним розчином таніну.

При опіках третього ступеня (зруйнування шкірної тканини) накривають рану стерильною пов'язкою та викликають лікаря.

5.5.6. Перша допомога при кровотечі.

Для того, щоб зупинити кровотечу, необхідно:

- підняти поранену кінцівку вгору;
- кровоточиву рану закрити перев'язочним матеріалом (із пакета), складеним у клубочок, придавити її зверху, не торкаючись самої рани, потримати на протязі 4-5 хвилин; якщо кровотеча зупинилася, то не знімаючи накладеного матеріалу, поверх нього накласти ще одну подушечку з іншого пакета чи кусок вати і забинтувати поранене місце;

- при сильній кровотечі, яку не можна зупинити пов'язкою, застосовується здавлювання кровоносних судин, які живлять поранену область, при великій кровотечі необхідно терміново викликати лікаря.

5.6. Виконувати всі вказівки керівника робіт по ліквідації небезпеки.

Інструкцію розробила
фахівець з охорони праці

Кальмук В. М.